

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Dispoziční právo zletilého dítěte k žalobnímu návrhu na úpravu výživného podanému v době jeho nezletilosti zákonným zástupcem

Ústavní soud řešil pozornost si zasluhující případ, který může v praxi s ohledem na vysokou rozvodovost resp. počet dětí vyrůstajících v neúplné rodině nastat poměrně často, neboť oprávněné, již zletilé, dítě může dosáhnout s povinným rodičem konsensu o výši vyživovací povinnosti vyjádřené v penězích snadněji než druhý rodič, jemuž je svěřeno do výchovy a jenž jej zastupuje v době jeho nezletilosti.

Právníkovi, nadto nezúčastněnému na předmětné věci, nepřisluší úvahy o tom, že by snad v popisovaném případě jeden z rodičů využíval alimentálních nároků svého dítěte proti druhému rodiči jako zbraň, ostatně ani informace čerpané z odůvodnění příslušného nálezu ÚS nebudí takové zdání. Nicméně dlužno si přiznat, že tomu tak často v praxi - v jiných případech je. Proto autor příspěvku shledává rozhodnutí ÚS, jakkoliv není přelomové, přínosným, významným a zajímavým - nemělo by zapadnout, zaslouží si náležitou pozornost. Skutkovou podstatu sporu, který řešil Ústavní soud, vyjádříme proto v zájmu přístupnosti komukoliv co nejsrozumitelněji, jelikož otázky výživného pro děti často řeší rodiče bez ingerence právníků - advokátů. Vyhledávají odpovědi, aniž by žádali právní pomoc. Odborníci, kteří se seznámí, nebo v době uveřejnění příspěvku již dávno znají, plný text rozhodnutí Ústavního soudu, snad laskavě omluví jistá zjednodušení v líčení skutkového stavu i výběru právní argumentace z odůvodnění, tedy klíčových závěrů Ústavního soudu, jež jsou popsány tak, aby byly co nejsrozumitelnější i běžnému čtenáři, aniž by však měla utrpět informační hodnota příspěvku i pro právníky, kterým náleží ÚS unikl nebo neměli čas se s ním seznámit.

Oč šlo

Matka podala žalobní návrh na zvýšení výživného, které měl otec platit na její děti, mimo jiné též na nejstarší nezletilou dceru. Než však soudy o jejím návrhu (pravomocně) rozhodly, tato dcera dosáhla zletilosti. Dcera se tak stala plně procesně způsobilou jednat ve věci (jí náležejícího) výživného před soudy. S otcem se proto ohledně výživného mimosoudně dohodla (doplatek na výživném za dobu, než jí bylo 18 let, mu odpustila, a dohodla se na (oproti předchozímu stavu) vyšším výživném pro budoucno, které od něj dostává jako zletilá), a vzala žalobu zpět. Soud prvního stupně takovému návrhu vyhověl, protože případné dlužné výživné, pokud by bylo rozhodnuto o jeho zvýšení a otec je musel doplatit, by stejně bylo vyplaceno k rukám dcery.

Soud nechtěl dceru nutit do sporu s otcem, když si jej nepřálo ani dítě, ani rodič

Matka se tomu bránila u odvolacího soudu. Ten však potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně, že se v řízení o zvýšení výživného pro tuto dceru pokračovat nebude. Vyšel z toho, že výživné je nárokem nezletilého dítěte, které rodič neuplatňuje vůči druhému rodiči svým jménem, ale jako zákonný zástupce nezletilého dítěte, které nemá procesní způsobilost jednat samostatně před soudem. Po odpadnutí této překážky, nabytím zletilosti, náleží zletilému dítěti plná procesní způsobilost být účastníkem řízení a s žalobou disponovat. Není důvod jeho výlučný nárok dělit na období před a po nabytí zletilosti, když v každém tomto období je dítě jeho výlučným nositelem s právem se jej vzdát

nebo jej uplatňovat. Nelze dítě nutit, aby za určitý časový úsek (období nezletilosti) svůj nárok uplatňovalo proti své vůli, protože si to přeje jeho zástupce. Soud také odmítl, že by případné dlužné výživné přiznané za dobu nezletilosti dítěte mělo být vyplaceno k rukám matky s tím, že výživné včetně dluhu na výživném je výlučným nárokem dítěte a matka je pouze platebním místem po dobu nezletilosti dítěte. Po dosažení zletilosti má dítě jako plně procesně způsobilý žalobce právo na plnění svého nároku ke svým rukám.

Výživné je nárokem nezletilého dítěte placeným k rukám rodiče, jenže...

Matka podala ústavní stížnost k Ústavnímu soudu. A ten se ve svém nálezu spis. zn. II. ÚS 438/17, ze dne 23. 1. 2018, přistoupil k věci jinak. Ústavní soud odmítl názor nižších soudů, že "není důvod výlučný nárok dítěte na výživné dělit na období před a po nabytí zletilosti, když v každém tomto období je dítě jeho výlučným nositelem s právem se jej vzdát nebo jej uplatňovat", neboť v období před nabytím zletilosti dítě s nárokem na výživné plně nedisponuje, tudíž se nemůže "vzdát" práva s ním disponovat či uplatňovat. Ústavní soud odkázal na svůj předchozí nálezn spis. zn. I. ÚS 564/07. V něm poukázal na to, že řízení o určení výživného po dobu nezletilosti dítěte není řízením sporným, které je plně ovládáno zásadou dispoziční, ale naopak patří mezi tzv. řízení nesporná, která mohou být zahájena i bez návrhu, a proto odmítl přístup, který by umožňoval naprostou dispozici zletilého dítěte s návrhem na zahájení řízení v celém rozsahu. Ústavní soud zdůraznil, že je nutno rozlišovat období do dosažení zletilosti dítěte a období po dosažení jeho zletilosti. Dosažením zletilosti se dítě stává plně způsobilým vystupovat v řízení před soudem a výživné pro tuto dobu je vždy spojeno s jeho procesním návrhem. Pro období do dosažení zletilosti dítěte je však možné řízení o určení výživného konat i bez návrhu. Ústavní soud odmítl názor nižších soudů, že "není důvod výlučný nárok dítěte na výživné dělit na období před a po nabytí zletilosti, když v každém tomto období je dítě jeho výlučným nositelem s právem se jej vzdát nebo jej uplatňovat", neboť v období před nabytím zletilosti dítě s nárokem na výživné plně nedisponuje, tudíž se nemůže "vzdát" práva s ním disponovat či uplatňovat. Soud tedy rozhodnutí soudu prvního stupně i odvolacího soudu o zastavení řízení zrušil, aby byl projednán a posouzen návrh matky na zvýšení výživného za dobu, kdy dcera ještě nebyla zletilá.

Matka nemohla žalovat otce, že se na její úkor obohatil

Ústavní soud též odmítl názor, že by matka případně mohla proti otci podat žalobu na vydání bezdůvodného obohacení ve smyslu ust. § 2991 a násl. občanského zákoníku z důvodu plnění vyživovací povinnosti vůči tehdy nezletilé dceři za něj. Podstatou bezdůvodného obohacení a tedy i podmínkou úspěšnosti žaloby na jeho vydání, je totiž dle ust. § 2991 odst. 2 občanského zákoníku majetkový prospěch vzniklý mimo jiné tím, že "bylo plněno za toho, kdo měl po právu plnit sám", tzn. existence právního důvodu k plnění. Matka se svým návrhem teprve domáhala u soudu, aby svým rozhodnutím nově stanovil výši výživného ve vztahu k jejím dcerám ze strany otce, tedy aby soud uložil otci povinnost hradit do budoucna vyšší výživné a doplatit dluh zpětně. Za této situace by se po něm tudíž stěžii mohla úspěšně domáhat vydání bezdůvodného obohacení, které mělo spočívat v tom, že za něho plnila (hradila výživné ve výši odpovídající aktuálním potřebám nezletilých dcer) co měl "po právu" plnit on sám, neboť právní důvod k tomuto plnění nebyl dosud dán, tj. nedopustil se porušení právem mu stanovené povinnosti hradit výživné ve vztahu ke svým nezletilým dcerám v jiné výši, než byla naposledy stanovena rozhodnutím soudu.

Závěrečné shrnutí v právních větech

Vezme-li návrh na zvýšení výživného pro nezletilé dítě, podaný jeho rodičem proti druhému rodiči, toto dítě po dovršení své zletilosti zpět, nemohou soudy zastavit řízení, aniž by rozhodly o návrhu na zvýšení výživného za vymezené období jeho nezletilosti. Přestože

případný dluh z titulu zvýšení výživného za dobu nezletilosti by povinný rodič byl povinen platit k rukám již zletilého dítěte, nemůže být uvedená skutečnost překážkou tomu, aby o tomto návrhu bylo meritorně rozhodováno. (Podle nálezu Ústavního soudu spis. zn. II. ÚS 438/17, ze dne 23. 1. 2018)

Richard W. Fetter,

autor je právníkem specializujícím se na občanské a pracovní právo

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)